

פקס-עיתון

ינואר 2007

גיליון מספר 117

מו"פ צפון

הקטנת הסירוגיות בזית לשמן

סה"כ 8 ענפים לחזרה). באמצע נובמבר העצים נמסקו ידנית. אחוז השמן נקבע בדגימת פרי אחת מכל טיפול, שהכילה פירות מכל החזרות.

תוצאות

עלות הגיזום: לגיזום הידני נדרשו כ-11 שעות עבודה לדונם, עלות שעת עבודה כ-25 ₪ ולכן עלותו כ-280 ₪ לדונם. לגיזום המכאני נדרשו כ-10 דקות לדונם, עלות שעת עבודה של מכשיר הגיזום 380 ₪, ולכן עלותו כ-60 ₪ לדונם.

היבול ויבול השמן: שנת 2007 הינה שנת שפל במטע, ולכן היבול בכל הטיפולים נמוך, ואינו עולה על 325 ק"ג לדונם. היבולים בכל הטיפולים, עבור אותה צורת גיזום, לא נבדלו סטטיסטית זה מזה. אחוזי השמן בניסוי היו גבוהים ונעו בין 15-19%. התקבל יחס ישר בין יבול השמן ליבול.

הגיזום האסימטרי המכאני גרם לירידה ביבול, בהשוואה לגיזום הידני הסימטרי (כ-700 וכ-2000 גרם לעץ, בהתאמה). מגמת ירידה ביבול וביבול השמן התקבלה כתוצאה מהטיפול במעכב ייצור הג'ברלין בגיזום הידני הסימטרי (לא מובהק).

סיכום

הגיזום המכאני האסימטרי הקטין את היבול, כיוון שהיבול נישא רק בצד העץ המערבי שלא נגזם, וגרם לעידוד הצימוח בצד העץ המזרחי שנגזם. הטיפולים ביוניקונזול לא עיכבו את הצימוח בגיזום הידני הסימטרי. בגיזום המכאני האסימטרי הגמעת העצים ב-0.1 גרם ח"פ יוניקונזול באביב עיכבה את הצימוח בצד העץ שנגזם מכאנית (מזרח), בו עוצמת הצימוח היתה גבוהה. טיפול זה לא השפיע על הצימוח בצד המערבי של העצים. יתר הטיפולים ביוניקונזול בצורת גיזום זו לא השפיעו על הצימוח.

בשנה הקרובה טיפולי הגיזום יערכו שוב. בגיזום המכאני ייגזם הצד המערבי של העצים. בשנה זו נוכל לבחון את הנחת הניסוי לפיה בצורת גיזום זו היבול יתפתח בצד העץ שנגזם בשנה הקודמת, היינו בצידם המזרחי של העצים. הטיפולים ביוניקונזול יבוצעו שוב על אותם עצים, בכדי לבחון האם הטיפול החוזר ו/או השפעתו של החומר שניתן בשנה הקודמת ייגרמו לעיכוב בצימוח. יש לציין שעצי הניסוי אינם מושקים כלל אך מבלבלים לאורך כל הקיץ, בשל זמינותם של מים המצויים באופן טבעי בקרקע. מבחינה זו החלקה איננה מייצגת את המצב השכיח בשאר המטעים.

במטע זית צפוף, הנמסק באופן מכני באמצעות בוצרת, קיימת בעיה של סירוגיות ביבולים וכן קיים חשש שנפח העץ, שיגדל עם השנים, יקשה על המסיק המכאני. בניסוי זה נבחן גיזום מכני שנתי חזק של צד אחד של העץ (בכל שנה ייגזם צד אחר של העץ, כך שכל אחד מהצדדים ייגזם פעם בשנתיים) בשילוב טיפולים לעיכוב הצימוח עם מעכב ייצור ג'ברלין. ההנחה היא שהיבול, בשנה בה יתבצע הגיזום, יתפתח רק בצד שלא נגזם. בצימוח החדש שיתפתח בצד הגזום לא תהיה התמיינות לפרחים ולכן גם לא יהיה יבול. בדרך זו תקטן הסירוגיות ויתקבל יבול בכל שנה, אולם רק באחד משני צידי העץ. בנוסף שלד העץ יישמר צר ויאפשר את המסיק המכאני במטע הצפוף לאורך שנים.

מטרת הניסוי היא העלאת גיל עצי זית מהזן "ארבקינה" המתאימים למסיק מכני במטע זית צפוף מ-12 ל-20 שנה תוך כדי העלאת יבול השמן הרב שנתי מ-200 ל-300 ק"ג/ד', עם סירוגיות נמוכה מ-25%.

חומרים ושיטות

הניסוי מבוצע במטע זית צפוף של קיבוץ מלכיה שניטע על אדמת הכבול שבמערב עמק החולה (נטיעת מאי 2003, מרווחי נטיעה 2X4 מטר, 125 עצים לדונם, כיוון השורות צפון-דרום). בניסוי נבחנו שתי שיטות גיזום: גיזום ידני סימטרי, בו מדוללים ענפים מרכזיים מהציר המרכזי משני צידי העץ, וגיזום מכני אסימטרי. העצים נגזמו בסוף פברואר 2007. בגיזום המכאני צד מזרח של העצים וחלקם העליון ("טופינג") נגזם במרחק של כ-50 ס"מ מהגזע ובגובה 3 מ', בהתאמה. בספטמבר 2007 בוצע "טופינג" נוסף לעצים שנגזמו מכנית בלבד. טיפולים לריסון הצימוח, בעזרת מעכב ייצור ג'ברלין (יוניקונזול, תכשיר מג'יק 50 גרם/ליטר ח"פ), נערכו בעצי השורה המרכזית, מבין שלוש שורות שנגזמו באותו אופן. הטיפולים כללו מתן דרך הקרקע 0.05 ו-0.1 גרם ח"פ לעץ (1 ו-2 סמ"ק תכשיר, בהתאמה) באמצע מאי, וריסוס החומר אחת לחודש מאמצע יולי עד אמצע אוקטובר בריכוז 0.5 ו-1 גרם/ליטר ח"פ (1% ו-2% תכשיר, בהתאמה). סה"כ 4 ריסוסים. מבנה הניסוי 8 בלוקים באקראי, בכל חזרה שלושה עצים רציפים, כאשר רק העץ האמצעי נמדד. באפריל ובנובמבר נערכו מדידות הקף גזע וב יולי ובנובמבר נערכו מדידות צימוח של ענפים שסומנו באביב (4 ענפים מכל צד של כל חזרה,

חשוב לזכור
הממצאים מוצגים כאן הינם תוצאות ניסויים, ואינם מהווים המלצות לחקלאים.

משתתפים בניסוי
דורון שניידר, יצחק אדטו, רונית מאור, משה זמירי, ראובן בירגר

עורך ראשי

דר' דוד כהן

עריכה ועיצוב

זמיר עשור

מערכת

אלקנה בן ישר, מנשה כהן, שלומי כפיר, איריס אדרי.

כתובת המערכת

בית מיג"ל, א.ת. דרומי קרית שמונה

מרכז מידע:

mop-zafon.org.il

דואר אלקטרוני

iris@migal.co.il